

Život a prostředí muslima, muslimské realie

Kurz: Islám (RLA08) Ústav religionistiky MUFF Brno
Attila Kovács

Povinné čtení

- KROPÁČEK, Luboš, *Duchovní cesty islámu*, Praha, Vyšehrad, 1993, 220-226.
- *Judaismus, křesťanství, islám*, H. Pavlincová & B. Horyna (eds.), Olomouc, Nakladatelství Olomouc, 2003, příslušná hesla z části islám

Texty jsou k dispozici v IS ve studijních materiálech.
K této přednášce můžete najít i audio a video přílohy
ve učebních materiálech ISu.

Literatura

- BOWEN, Donna Lee & EARLY, Evelyn A. (eds.), *Everyday Life in the Muslim Middle East*, Indianapolis - Bloomington, Indiana University Press, 2002.
- İLKKARACAN, Pinar (ed.), *Deconstructing Sexuality in the Middle East*, Burlington, Ashgate, 2008.
- MALECKÁ, Jana, *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*, Brno, Masarykova univerzita - Filozofická fakulta - Ústav evropské etnologie, 2014.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav (ed.), *Smrt, hroby a záhrobí v islámu*, Praha, Academia, 2014.
- SMITH, Jane Idleman & HADDAD, Yvonne Yazbeck, *The Islamic Understanding of Death and Resurrection*, New York, Oxford University Press, 2002.

Islám jako životný styl

- Islám je ortopraktické náboženství je pro svoje vyznavače životným stylem, muslimové se můžou řídit náboženskými doporučeními a příkazy (podobně jako v judaizmu).
- Cílem života a manifestaci důvěry k Bohu je: „konání dobra a odmetání zla“ (*al-amr bi 'l-ma'rúf wa 'n-nahj 'ani 'l-munkar*).
- Muslimové by měli kráčet v tomto duchu po „přímé cestě“ (*as-sirát al-mustaqím*).
- Proti dobru stojí zlo, které bude v souladu s Boží spravedlivostí (*ʿadl*) na posledním soudu.

Životní zastávky muslima

Narození

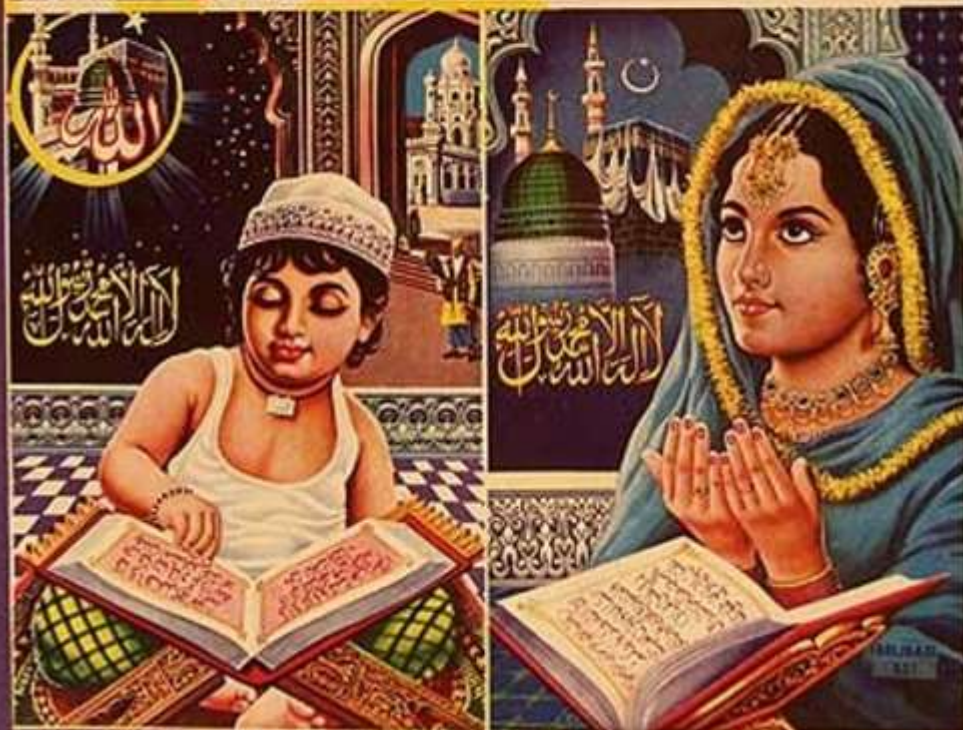
- Magické praktiky před i kolem narození, dávají se různé amulety a talismany jako matce tak i dítěti.

- Dítěti se do pravého ucha pošeptá výzva k modlitbě (*adhán*) a pak do levého ucha začátek modlitby.
- Chlapcům se stříhají vlasy a pod., zpravidla týden po narození se dává jméno.

Náb.
vzdělávání

Obřízka

- Obecně rozšířený zvyk na Blízkém východě a v Africe nejen mezi muslimy, navíc u některých muslimů (např. Iránu) to tak rozšířené není. Zpravidla mezi 7-12 rokem. Je to symbolický akt plnoprávnosti a členstva v komunitě. Někdy i u děvčat (v Africe).

Obřízka (tur. sünni tö) v Turecku

Ben Deniz

**Annisi & Babası
Mürüvvet & Ağzem Alkan**

Svatba a manželství

- Na základě *hadíthu* manželství je „půlka náboženství“.
- Je to právní akt uzavřený mezi dvěma rodinami zpravidla před *qádím* nebo *imámem* místní mešity nebo i jiným veřejným činitelem.

- Určuje majetkové poměry a zavazuje k vzájemnému respektování manžela a manželky. Výkupné za nevěstu (arab. *mahr*, tur. *kalim*) je „umrtveným“ majetkem nevěsty a ne její rodiny, je to sociální pojistkou pro případ rozvodu.
- Za určitých podmínek je možné mít teoreticky současně maximálně 4 manželky, ale každá by měla mít zabezpečené „rovný díl“ ze svého muže. Prakticky je to zakázané ve většině muslimských zemí.
- Instituce dočasného manželství (na dobu určitou) *mutʿa* existuje v šíʿitském islámu dodnes.
- Rozvod (*taláq*) je považované za „největší možné zlo“ ale je povolený.

Irán, 19. stol.

Malajsie

Syrská svatba, utečenecký tábor Turecko

Svatební výzdoba henou

Svatba
jordánské-
ho prince
Hamzu a
princezny
Basmy.

■ Rozvod (taláq)

CB _____

DATE _____

APPLICATION TO FILE FOR A ISLAMIC DIVORCE (DISSOLUTION / KHULA / TALAQ)

(Please read carefully and complete all sections of the form in capital letter, otherwise we shall return the form.)

Wife Details		Husband Details	
1. Name : _____		1. Name : _____	
2. Address : _____ _____		2. Address : _____ _____	
_____ Post Code _____		_____ Post Code _____	
Tel (Home) _____ Mob _____		Tel (Home) _____ Mob _____	
E-Mail _____		E-Mail _____	
3. Date & Place of Birth: _____		3. Date & Place of Birth: _____	
4. Nationality & Status : _____		4. Nationality & Status : _____	
5. Date & Place of Islamic marriage : _____			
6. Date & Place of Civil Registration in the UK: _____			
7. Amount of Dower (Mahr) Agreed: _____			
a) How much has been paid _____			
b) How much has deferred _____			
8. Have you received any jewelry/ Land/ Money from your husband, please provide details: _____			
9. Main reason for asking Divorce: _____			
10. Have you been married before? Yes ☐ No ☐			
If yes, please provide proof of your previous Divorce Certificate _____			
11. Details of children from <u>this</u> marriage:			
Name	Age	Name	Age
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
12. Date Since complete separation from husband _____ Please read section D for information			
13. Have you applied for Civil Divorce? Yes/ No If yes, date of decree absolute, if applicable: _____			
If No, please read section A and if applicable consult your solicitor: _____			
14. Did your husband defend the divorce petition in court? Yes / No if No, Send copy of D10 form _____			
Note: Marriages which take place abroad and, are recognized by the relevant law of the land, are recognized by the English law as a legal marriage.			
DECLARATION			
I have read Section A, B, C, D before submitting the form. I testify in the name of Allah (SWT) that the information which has been given is true.			
Signed: _____		Dated: _____	

وطلبت انه قد انطلق فارسلت الى ديقها فاعلمته دما به وانه غير
 راجع اياما فبات عندها فبينما هما مع بعضهما البعض
 يعلن فانه طم ومد رحله عن حنا من تحت السرير فظرت المرأة
 لارحله فسارت صديقها

الت له سلمي وقال انا احب اليك ام زوجك وارفع صوتك فبطل
 قلبه وما سوا ذلك عن هذا الامر طنت ان احد من الامر

المنقولة قال الراوى فاتبعنا ما قال وفلنا وقال فصرب الله على الاذان فافزع السنة

Smrt a pohřeb

Průběh pochování (džináza):

- Pokud je to možné je nutné vyslovit vyznání víry (*šaháda*) před smrtí.

Mrtvy

- (1) se umyje,
 - (2) zabalí se do pohřebního rubáše
 - (3) ponesou ho v průvodu do mešity, kde
 - (4) se nad ním koná modlitba za mrtvého a potom
 - (5) se pochová bez truhly s tváří otočený k Mekce.
- Obvykle se nestaví nad ním veliký pomník a nemělo by se za něho příliš truchlit.
 - V případě mučedníků je to mírně jinak.

Smuteční výzdoba, Gílán (Irán)

Smuteční pochod, Gáza

Modlitba nad mrtvými, Gáza

Kamenné stoly pro nebožtíky u mešity Fátih, Istanbul

Položení
nebožtíka
do hrobu,
Irák,
13. stol.

فَقُلْتُ لَهُ بَعْدَ ذَلِكَ أَيُّ شَيْخِ النَّارِ وَزَامِلَةَ الْعَارِ فَمَا مَثَلُكَ فِي طَلَاوَةِ عَلَانِيَتِكَ وَخَبِيئَةِ

Hřbitov, Fez

Hrob s dvojitým datováním, Van (Turecko)

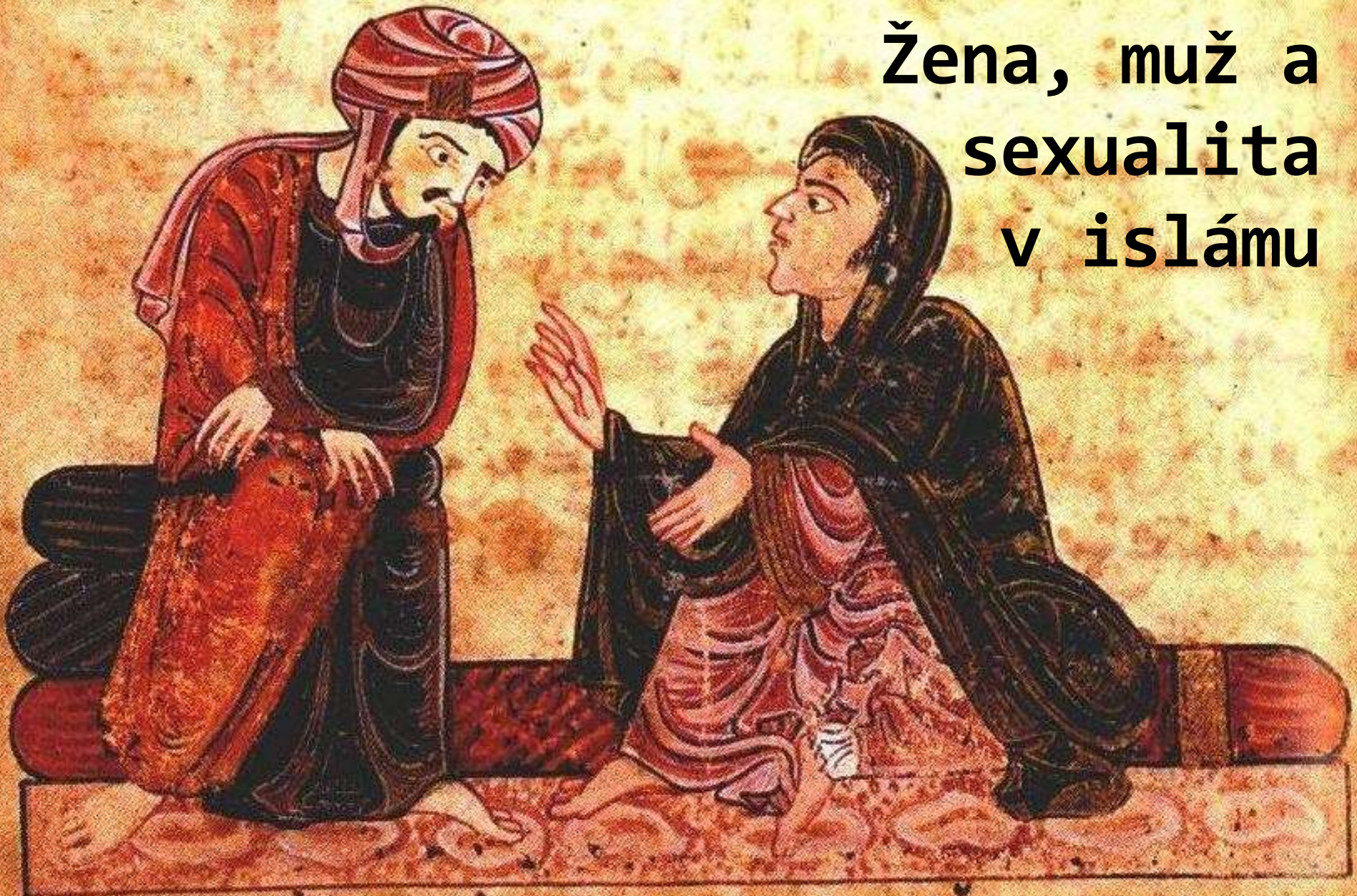

Osmanický hřbitov, 16. stol., Istanbul

Hřbitov Golestán-e šohadá, Isfahán

Žena, muž a sexualita v islámu

مَرَاتِ عَرَابِيٍّ فَاسْتَهْلَتْ مَرَاتِي كَمَنْ أَعْمَلَ الْعَابِدَاتِ الْمَوَاتِعِ

- Žena a muž jsou jsi z náboženského hlediska rovni, neplatí to ale pro jich společenské a právní postavení. Jsou podřízené mužům (otec, bratr, manžel).

„Ženy vaše jsou pro vás polem; vcházejte tedy na pole své, odkud chcete, však učiňte předtím něco pro duše své a bojte se Boha a vězte, že se s Ním setkáte! Oznam tuto zvěst radostnou věřícím!“ (2:223)

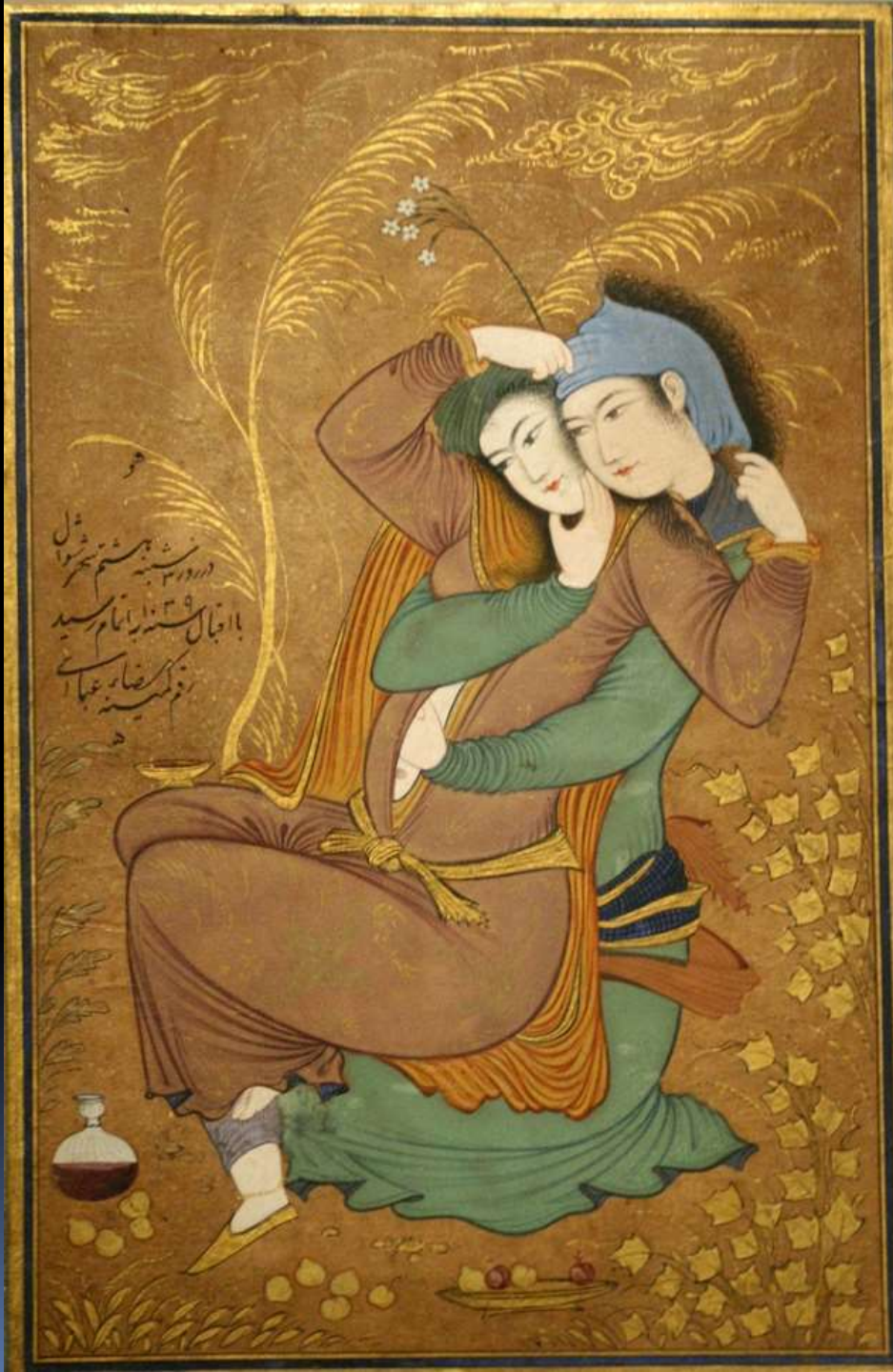
Sexualita v prorocké tradici

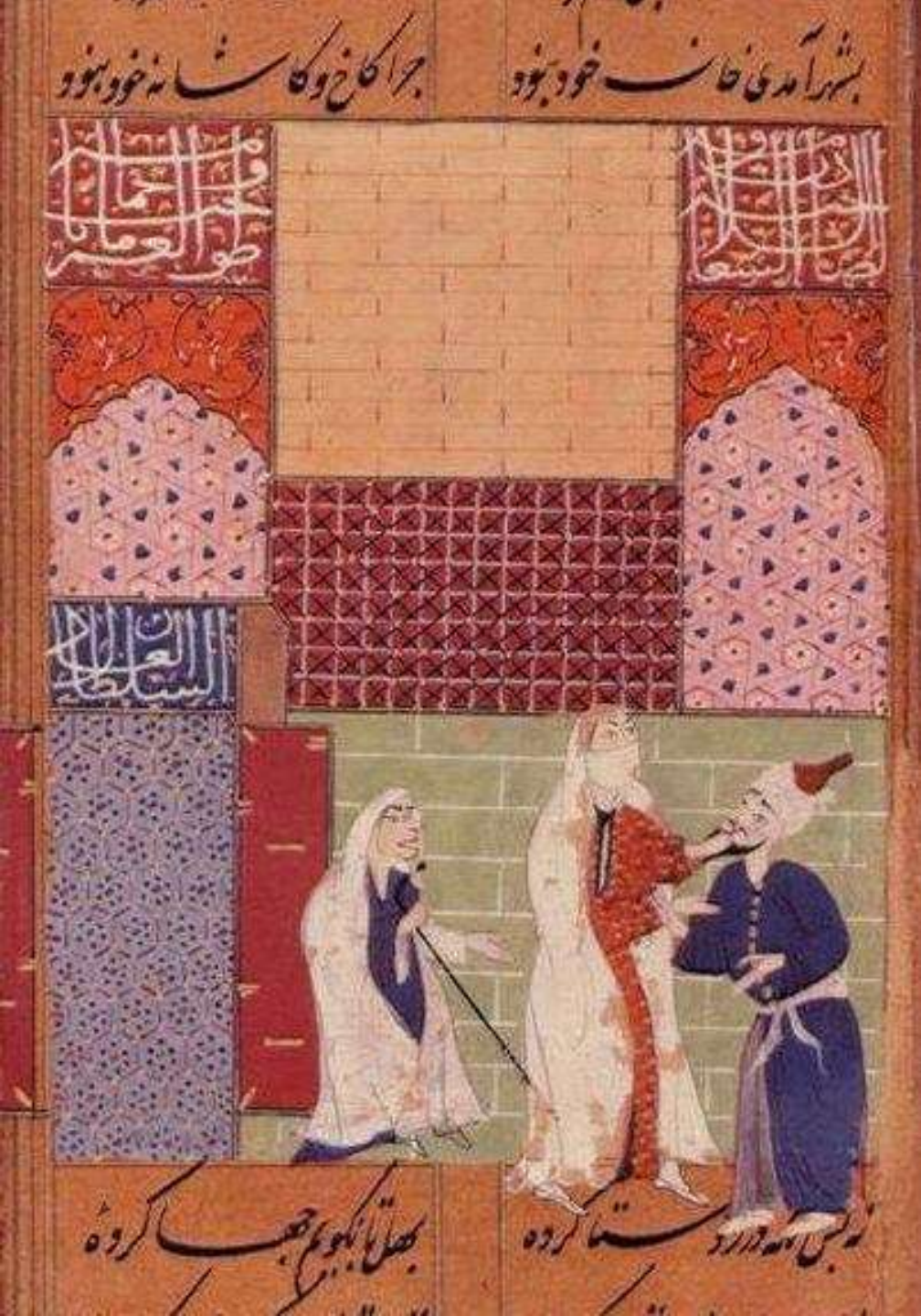
- „... Prorok (mír s ním a požehnaní) zřekl: Tři věci jsou pro moje oko nejmilejší z tohoto světa: dobré vůně, něžný sex a modlitba.“
- „Když se manžel podívá na svou manželku a ta se podívá na něho, Bůh se na nich zahladí s milostí; když se chytí za ruku jejich hříchy odjedu od nich mezi prsty; když se spolu milují stojí kolem nich anděli od země až k obloze. Slast a touha jsou krásné jako hory. Když manželka otěhotní její odměna [od Boha] bude jako [odměna] za půst, modlitbu a *džihád* [spolu].“

Sexualita jako součást náboženské praxe (*ibáda*)

- Sexualita v isláme je chápána v celku pragmaticky a pozitivně (bez koncepce dědičného hříchu).
- Islám chápe bezdůvodnou absenci sexuálního života (*ílá*), umrtvování těla nebo celibát negativně.
- V islámu sex je ideální způsob komunikace mezi manžely, ale to jenom pokud podléhá určitým pravidlům.
- Může probíhat jenom v rámci „legitimního vztahu“.
- Sexuální akt se začne s zbožným předsevzetím (*níja*) a ve „jménu Božím“ (*bismalláh*).

- V sexuálním životu se dává přednost mužům.
- Sexuální svoboda žen se limituje požadavkou jejich poslušnosti a pokory.
- Žena by neměla odmítat sexuální styk, i když se svým chováním by k němu taky neměla muže ani podněcovat.

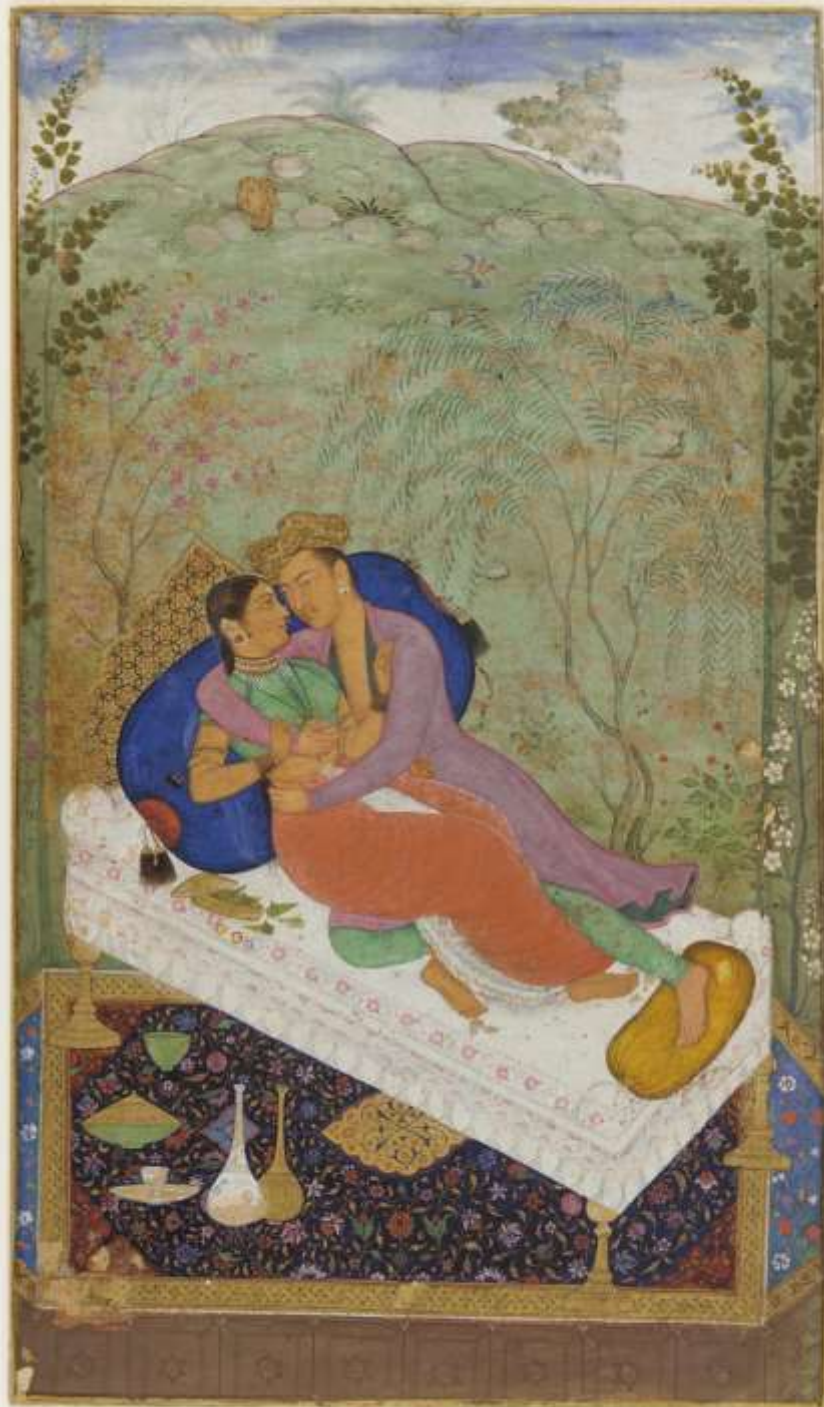

- Ne však každý chápe sexuální roli žen jako pasívní: al-Ghazálí (z. 1111) vidí ženu jako „iniciátorku“ a muže jako „oběť“ sexuálního aktu.
- Žena v sebe skrývá vlastnosti obsáhnuté ve výrazu *fitna*, který je možný přeložit jako pokušení, zvod, zmatek ale též blud, rozvrat a rozkol.

- Sexuální praxe v islámském pojmání se zakládá na reciprocitě muže a ženy a na jejich (jak u žen tak u mužů) legitimním nároku na vzájemné sexuální uspokojení a naplnění svých sexuálních tužeb, např. pokud jde o orgasmus.

- Sexuální zákaz platí například během ramadánského půstu (*sawm*) nebo velké poutě (*hadždž*) a podobné zákazy platí pro dobu menstruace, a šestinedělí.
- Před- a mimomanželský sexuální život, nevěra apod. jsou nepřípustné a zakazované.

- Platí taky zákaz homosexuálních vztahů a to jako mezi muži (*lútíja*) tak i mezi ženami (*siháqíja*).

- Platí i zákaz jako orálního tak i análního aktu.

- Zakázané jsou taky různé formy onanie (*istimnán*), sodomie (*liwát*) a bestiality (*wahšíja*).

Jsou to však jenom teoretická pravidla, sexuální chování a praxe muslimů se různí.

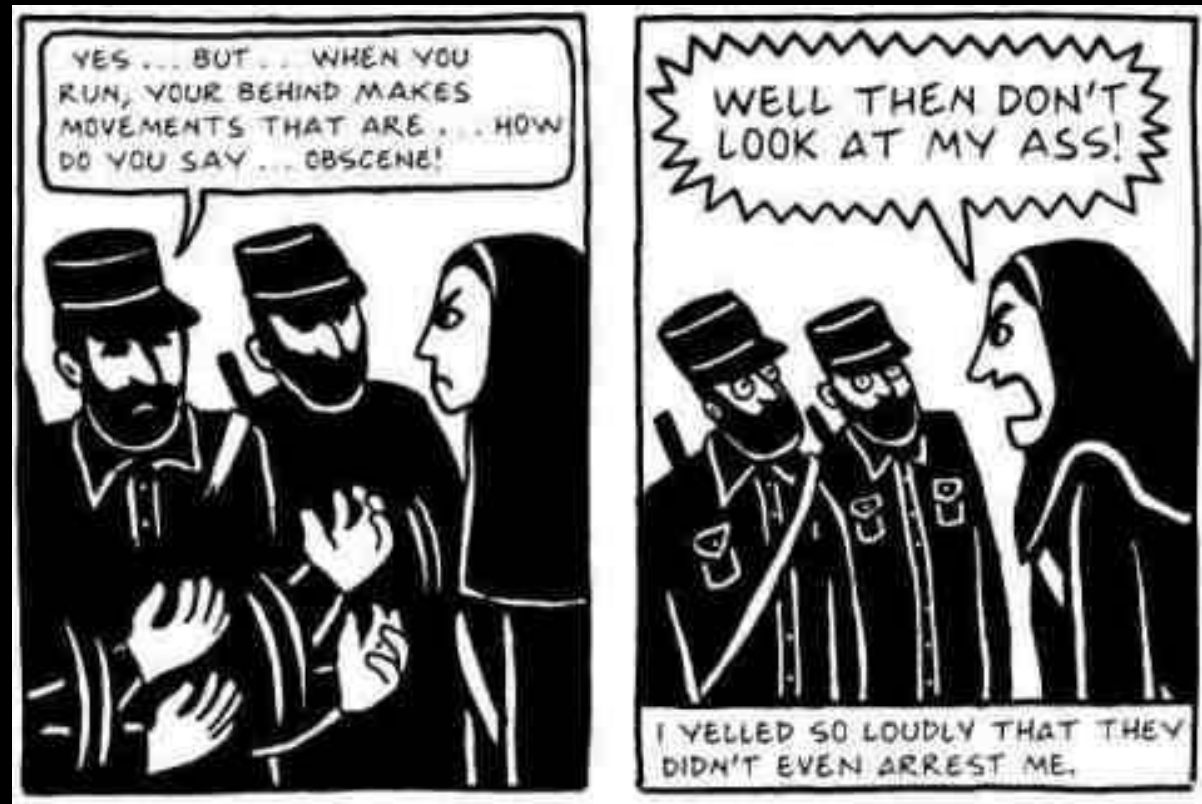

Tělo, nahota a zahaľování

- Jak ženy tak i muži by měli být vhodně oblečeni.
- Za nahotu u mužů platí vše mezi pupkem a kolenem, u žen můžou být nezakryté ruky, chodidla a tvář.

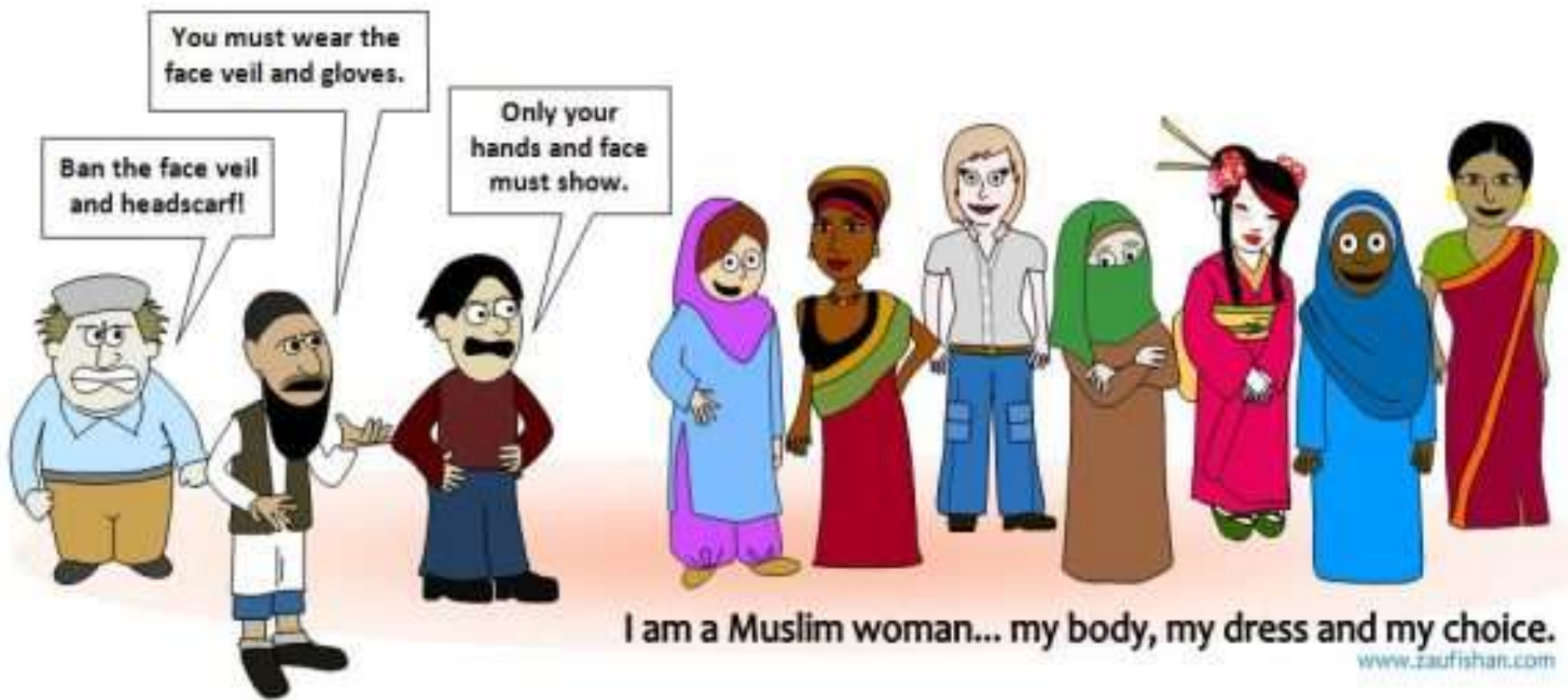
- Platí to na veřejnosti, v případě cizích mužů a žen, ne však v rodině. Platí výrazná rodová segregace.

- Cílem zahalování v islámu je aby ženy přestali být vnímané na veřejnosti jako sexuální objekty, jako i ochrana jejich soukromí, důstojnosti a cti.
- Může to ale být i nástrojem kontroly a omezování žen ze strany mužů.

Islámské oblečení

- Typy oblečení se liší jak v jednotlivých krajinách tak i podle dogmatického typu či směru výkladu islámu a to jako u žen tak i u mužů.

Mužské islámské oblečení

- *Takíja* (arab.), *tekke* (tur.), *topi* (hind.) – „čepička“

Ženské islámské oblečení

abája (nebo podobné dlouhé šaty)

hidžáb („šatka“, pokrývka hlavy)

al-amíra (pokrývka hlavy a ramena)

niqáb

(závoj,
pokrývka
tváře)

haik (severoafriická podoba závoje)

čáador („plášť“ iránských žen)

burqa (tradiční oděv
afgánských žen)

Burqini a sportovní oblečení

Palestinské venkovanky, Jeruzalém

Kurdky z východní Anatólie

Mladá Egyptanka na demonstraci, Káhira

Marocké ženy, Dár al-Bajdá (Casablanca)

Pilotky jordánské armády, Ammán

- Turecké demonstrantky, Istanbul

- Americké muslimky, New York

EVERYTHING
COVERED
BUT HER EYES,
WHAT A CRUEL
MALE-
DOMINATED
CULTURE!

NOTHING
COVERED
BUT HER EYES,
WHAT A CRUEL
MALE-
DOMINATED
CULTURE!

Elias

B

Islámský kalendář a reálie

- Islámský kalendář (podle hidžry, *hidžrí*) je lunární, má 12 měsíců po 29 a 30 dnů, no existuje i solární podoba této kalendáře (Irán a Afganistan).

2019 je v lunární *hidžrí* r. 1440 a solární *hidžrí* r. 1397

- Islámské měsíce jsou nasledovné:

1. Muharram

2. Safar

3. Rabí al-awwal

4. Rabí ath-thání

5. Džumádá al-úlá

6. Džumádá al-áchira

7. Radžab

8. Ša'bán

9. Ramadán

10. Šawwál

11. Dhú'l-Ka'da

12. Dhú'l-Hidždža

ISLAMIC CALENDAR

1441 A.H - SEPTEMBER 2019 - SEPTEMBER 2020
FOR THE RESIDENTS OF SYDNEY AUSTRALIA - COMMENCEMENT OF EVERY ISLAMIC MONTH IS PENDING THE SIGHTING OF THE CRESCENT

Muharram	Safar	Rabi'ul Awwal	Rabi'ul Thani	Jumadil Ula	Jumadil Thani	Rajab	Sha'ban	Ramadhan	Shawwal	Dhu'l-Qi'da	Dhu'l-Hijja
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

APRIL 2020

SHA'BAN/RAMADAN 1441-AH

SUNDAY	MONDAY	TUESDAY	WEDNESDAY	THURSDAY	FRIDAY	SATURDAY
			1	2	3	4
			8	9	10	11
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	1	2
26	27	28	29	30	1	2
3	4	5	6	7		

This is the official calendar for the following Islamic Centres in Sydney:
 Islamic Strategic International Centre
 6 Long Road
 Enfield NSW 1585
 Email: info@isisc.org.au
 www.isisc.org.au
 North Sydney Islamic Centre
 30 Cooper Street
 Granville NSW 1585
 Tel: 9619 9700
 www.nsidc.org.au
 Al-Ittihad Mosque
 6 Macquarie Road
 Campbelltown NSW 2560
 Tel: 9410 9710

muslimské svátky:

- 1. Muharram – nový rok, odchod (*hidžra*) Muhammada z Mekky do Jathribu (Medína)
- 10. Muharram – *‘ášúra*: ší'itská připomínka zavraždění imáma Husajna u Karbalá

- 12. Rabí al-awwal – *mawlíd*: narozeniny proroka Muhammada, u ší'itů je to 17. Rabí al-awwal
- 27. Radžab – *lajlat al-isrá wa l-mir'ádž*
- Ramadán: měsíc půstu
27. Ramadán – *lajlat al-qadar*
(noc osudu), v noc ve které se vyplní přání a určuje se osud všech lidí na příští rok.
- 1. Šawwál - *ʿíd al-fitr*
(tur. *küçük bayran*, malý svátek), svátek ukončení půstu po měsíci Ramadán
- 8.-13. Dhú'l-Hidždža – velká pouť (*hadždž*)
- 10.-13. Dhú'l-Hidždža - *ʿíd al-adhá* nebo *ʿíd al-kabír*
(svátek oběti nebo velký svátek, tur. *büyük bayran*), ukončení *hadždž*.